

A HÍD kettősszáma

VÁLTOZATOS és tartalmas a Híd november–decemberi kettősszáma, felsorolni is nehéz, hányféle írásmű van benne. A 167 oldalas folyóiratban tanulmány, esszé, novella, vers, kiáltvány és könyvismertető, nyelvészeti fejtegetés, színmű, vitacikk, irodalmi jegyzet meg képzőművészeti tájékoztató váltogatja egymást. Finnyás és külön olvasók is bátran kézbe vehetik.

A vendéganyag és a „háztáji” — vajdasági — írás szerencsés egyensúlya jellemzi a folyóirat legújabb számát. Nem levelesláda a Híd, mint mondták róla, ellenkezőleg: e pillanatban rangos és színvonalas folyóirat. S heterogén a szó legjobban értelmében — hiszen az egyhangúság sohasem bölcsője a gondolatoknak. Nem levelesláda, hanem egy sokrétű irodalmi tájékoztató összefogó orgánuma.

Ezt több írás is példázza: Bori Imre és Eörsi István tanulmánya, Milivoje Marković esszéje, a mai lengyel költészet kisantológiája, Jože Udovič és Károlyi Amy versei stb.

Legtermékenyebb s a legtöbb vitát kiváltó esztétánk, Bori Imre a jelenkori magyar irodalom egyik legmarkánsabb költőegyeniségéről, Nagy Lászlórt írt tanulmányt. E tanulmány első részében a költő fejlődésrajzáról kapunk képet. Eörsi István Lukács György líra-elméletét ismerteti, Angyal Endre pedig a magyar absztrakt festészetről tájékoztat. A folyóirat egyik érdekessége az újvidéki születésű Tamkó Sirató Károly 1936-ban írt dimenzionista kiáltványa és három „sikverse”, Jože Udovič költészetét Ács Károly költői imaginációról tanúszkodó, míves és szép versfordításai dicsérik. A vajdasági magyar költészetet és szépprózát ezúttal csupán Deák Ferenc novellája és Brasnó István versei képviselik. Annál több azonban a recenzió: a Szemle rovatban kilenc könyvismertetőt olvashatunk.

E **TÖBBSZÓLAMÚ** anyagból különös érdeklődésre tarthat számot Kossa János *Nyelvművelés a kétnyelvűség körülményei között* című írása. Furcsának tűnhetik, hogy ennyi vers, tanulmány, ismertető közül éppen egy nyelvészeti tárgyú írást emelünk ki; furcsának, de nem akkor, ha figyelembe vesszük, hogy nálunk aligha írtak ennél jobb, lényegbevágóbb tanulmányt a kétnyelvűségről.

Mert mindmáig — kevés kivétellel — félszakemberek, amatőr kultúrpolitikusok és bösz kontárok sajátították ki a nyelvést e területét. A kétnyelvűségről

szinte kizárólag a napi vagy heti politika távlatából írtak, írásaikat a legjobb esetben is csak tudományosnak minősített tesztek adatai „hitelesítették”. Nyelvészeink és tanáraink megszívlelendő tanácsai a politikai közhelyek megfoghatatlan általánosságaiába fulladtak. Annak ellenére, hogy napról napra tapasztaljuk — irodában, munkapad mellett, iskolában és a köznyelvben — a nyelvi elbizonytalanodás ijeszítő jeleit.

Évek óta folyik a kétnyelvű oktatás — minden tudományos megalapozottság nélkül.

KOSSA JÁNOS ezt írja: „Itt nem a régi értelemben vett anyanyelv és államnyelv, nem az anyanyelv és egy idegen nyelv, nem az óhazaj és az újhazaj nyelv kapcsolatáról van szó, nem az első nyelv és a második nyelv klasszikus kategóriájáról, hanem többé-kevésbé két párhuzamosan kialakuló nyelvről, *kettős nyelvi tudatról*”.

S fejtegetések, példák során át eljut az egyetlen elfogadható következtetésig: „a nyelvkeveredésnek és nyelvszegényedésnek a nyelvművelés és nyelvoktatás eddigi módjaival nem is lehet útját állni... A kétnyelvűségnek nálunk megnyilvánuló fokán multhatatlanul szükség van a két nyelvtani rendszer összevetésére és megkülönböztetésére, a két nyelvi rendszer minél nagyobb fokú tudatosítására, tehát a kettős nyelvi tudat kialakítására... A kettős nyelvi tudatot véleményünk szerint csak a két nyelv párhuzamos, összefüggő, összehasonlító oktatásával lehet kialakítani. Ennek előfeltétele pedig a két nyelvtani rendszer szinkronikus összehasonlítása és összehasonlító nyelvtan (kontrasztív nyelvtan) készítése”.

Összehasonlító nyelvtan készítése? A nyelvészeken kívül eszébe jutott ez valakinek? — Nem jutott és nem is juthatott, mert e tárgykört nem nyelvészeti síkon közelítették meg. Mégis ma már ott tartunk, hogy az óvodákban is bevezették a kétnyelvű oktatást (!), és ma-holnap tán a bölcsődékekben is két nyelven dajkálnak majd a dadák. Még egy kérdés: hány képzett szakemberünk van, aki megfelelő módon és megfelelő eszközökkel veszi ki részét a kétnyelvű oktatásból? — Olyan kevés, hogy még rágondolni is rossz.

Kossa János írása újra tudatosítja azt, hogy a kétnyelvűség, a kétnyelvű oktatás terén rengeteg a tennivalónk.

HORNYIK Miklós